

Nr 27.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående viss lättnad för utländsk konsul i fråga om vittnesmåls afläggande; gifven Stockholms slott den 20 januari 1911.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående viss lättnad för utländsk konsul i fråga om vittnesmåls afläggande.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Albert Petersson.

Förslag

till

L a g

angående viss lättnad för utländsk konsul i fråga om vittnesmåls afläggande.

Härigenom förordnas som följer:

Under förutsättning af ömsesidighet äger Konungen förordna, att konsul, som är i främmande stats tjänst här i riket anställd och som är den stats undersåte, skall vara frikallad från skyldighet att inställa sig inför domstol såsom vittne i mål, däri fråga ej är om ansvar för brottslig gärning eller efterforskning af brott.

Har, där sådant förordnande af Konungen meddelats, konsul, hvilken vittnesmål påkallats, förklarat sig förhindrad att vid rätten tillstädeskomma, äge rätten antingen afhöra konsuln i hans ämbetslokal eller bostad eller ock, där parterna i målet så äsamjas, förelägga konsuln att till rätten inkomma med skriftligt vittnesmål.

Deena lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 2 december 1910.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve TAUBE.
Statsråden: PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
MALM,
LINDSTRÖM,
NYLANDER,
VON KRUSENSTIERNA.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Petersson anförde:

»Den 21 sistlidna maj beslöt Eders Kungl. Maj:t, på sätt protokollet öfver utrikesdepartementsärenden utvisar, att, med godkännande af upprättadt förslag till konsulatkonvention mellan Sverige och Amerikas förenta stater, bemyndiga Sveriges minister i Washington att med den person, som därtill kunde blifva af Förenta staternas regering utsedd, underteckna berörda konvention. Konventionen undertecknades sedermera den 1 därpåföljande juni. Densamma innehåller i artikel 4 följande bestämmelser: När i civila mål domstol i något af de båda länderna önskar mottaga förklaring eller vittnesmål af en generalkonsul, konsul, vicegeneralkonsul, vicekonsul, deputy generalkonsul, deputy konsul eller konsularagent, som är undersåte i den stat, som utnämnt honom, och hvilken icke är sysselsatt i handelsrörelse, skall domstolen skriftligen anmoda honom att inställa

sig inför densamma och i händelse han är därtill förhindrad, skall domstolen anmoda honom att afgifva skriftligt vittnesmål eller skall inställa sig i hans bostad eller ämbetslokal i ändamål att afhöra honom muntligen; och det åligger sådan tjänsteman att med så ringa tidsutdräkt som möjligt efterkomma sådan begäran; men i alla brottmål, som afses i art. 6 af tillägget till Förenta staternas författning, enligt hvilken för brott anklagade äro tillförsäkrade rätt att inkalla vittnen till sin förmån, skall sådan konsultjänstemans inställelse inför domstolen begäras med all möjlig hänsyn till hans värdighet och åligganden såsom konsul, och åligger det sådan tjänsteman att efterkomma sådan begäran. Liknande behandling skall äfven tillkomma Förenta staternas konsulter i Sverige i motsvarande fall.

Vid ärendets behandling i statsrådet berörda den 21 maj anförde hans excellens herr ministern för utrikes ärendena: *att* från svensk sida invändts, att bestämmelserna i ouförmälda artikel vore stridande mot svensk lag, hvilken icke medgäfvade något undantag med afseende å konsulers afhörande såsom vittnen; *att* State department i Washington, med hvilket förhandlingarna angående konventionen förts, på det bestämdaste vidhållit artikeln och gjort dess godkännande till villkor för konventionens antagande, under uttalande, att det enligt amerikansk uppfattning vore icke blott synnerligen olägligt för konsulernas ämbetsverksamhet om densamma när som helst måste afbrytas på grund af kallelse till inställelse inför lokal domstol, då vittnesmål lika väl kunde afläggas skriftligen eller å konsuls ämbetslokal eller i hans bostad, utan äfven stridande mot konsuls värdighet att hans afhörande såsom vittne nödvändigtvis skulle ske under samma former som gällde för vittnen i allmänhet; *att* beskickningen i Washington särskildt framhållit, att på grund af den invecklade och tidsödande procedur, som följdes i Förenta staterna i civilmål, det skulle vara en bestämd lättnad för svenska konsulter att befrias från att inställa sig inför domstol för afgifvande af vittnesmål, i det att det icke sällan hände vid de amerikanska domstolarna att mål, som vore bestämda att handläggas viss dag, icke medhunnos, så att vittnen och parter nödgades dag efter dag infinna sig vid domstolen, och att om målet sedermera droges under högre rätts pröfning, vid denna samma tröttsamma och tidsödande förfarande ånyo måste upprepas, hvadan sålunda kunde hända att konsul för längre tid blefve urståndsatt att befatta sig med sina ämbetsgöromål; *samt att* vid dessa förhållanden och då en konvention utan ett medgifvande i denna fråga icke torde stå att uppnå, ministern för utrikes ärendena hade ansett ifrågavarande bestämmelser böra godtagas.

Vid samma tillfälle förklarade jag i anledning af därom gjord framställning, att jag i ändamål att konventionen skulle kunna ratificeras vore

beredd att låta utarbета och tillstyrka framläggandet för Riksdagen af förslag till nödiga lagbestämmelser i syfte att möjliggöra sådana lättnader för utländsk konsul med afseende å vittnesmåls afläggande, som i konventionen omhandlades.

Ett dylikt förslag har jag ock därefter låtit inom justitiedepartementet utarbета och får jag nu för Eders Kungl. Maj:t anmäla detsamma.

Förslaget har gifvits den form att Konungen under förutsättning af ömsesidighet äger förordna att konsul skall vara frikallad från skyldighet att personligen inställa sig såsom vittne i vissa mål.

Enligt allmänt erkänd folkrättslig regel äro främmande makters sändebud fritagna från skyldighet att inställa sig vare sig såsom parter eller vittnen inför domstolarna i det land, där de äro anställda, och gäller alltså otvifvelaktigt detta äfven med afseende på utländska makters i Sverige anställda diplomatiska tjänstemän, oafsedt att härom i svensk lag intet finnes stadgad. Beträffande konsuler gäller däremot ingen dylik allmän folkrättslig regel. Emellertid har det under senare tider blifvit allt mera vanligt att i internationella aftal införes bestämmelse om vissa förmåner för konsuler i ifrågavarande afseende. Sådan bestämmelse återfinnes sålunda i de flesta mellan Amerikas förenta stater och europeiska makter afslutade konsulatkonventioner och har jämväl upptagits i åtskilliga mellan europeiska stater inbördes ingångna aftal. Bestämmelsen har i de särskilda aftalen gifvits olika omfattning. Enligt somliga gäller dylik förmån endast i civila mål, enligt andra i alla mål, sålunda äfven brottmål; enligt vissa aftal tillkommer förmånen endast konsuler, hvilka äro undersåtar af den stat de företräda, enligt andra tillkommer den alla konsuler.

Mot att tillerkänna dylik rätt åt alla konsuler, således äfven egna undersåtar, och med afseende äfven å brottmål kunna gifvetvis starka betänkligheter göras gällande. Däremot synes föga vara att invända mot att medgifva förmån, hvarom nu är fråga, åt konsuler, som äro utländska undersåtar, beträffande inställelse i tvistemål. Då ju den svenska rätten icke känner till det mångenstädes i utlandet praktiserade sättet att låta upptaga vittnesmål genom en af rättens medlemmar, måste man visserligen i någon mån ställa sig betänksam mot en bestämmelse af föreslagna innehållet, efter som den föranleder, att där konsul förklarar sig ej vilja komma tillstådes vid rätten, samtliga dess ledamöter måste, såvidt man ej kan nöja sig med skriftlig utsago, begifva sig till konsulns ämbetslokal eller bostad för upptagande af vittnesmål. Det är emellertid att märka, att den ifrågavarande rätten ju i regel komme att gälla endast s. k. consules missi. Sådana hafva För-
enta staterna för närvarande i Sverige anställda endast i Stockholm och Göteborg, och äfven andra stater hafva allenast ett fåtal dylika anställda

i Sverige. Det blefve alltså säkerligen blott i sällsynta undantagsfall ifrågasvarande bestämmelse komme till tillämpning. Å andra sidan är uppenbart att, såsom beskickningen i Washington framhållit, det i många fall kan vara af stor fördel för svenska konsulter att åtnjuta förmån, hvarom nu sagts.

Hvad angår de bestämmelser, som i händelse förordnande, hvarom i förslaget sägs, blifvit af Konungen meddeladt, skola gälla om vittnesförhör med konsul, är endast att märka att af hänsyn till parternas intressen det ei ansetts böra lämnas rätten frihet att välja emellan att upptaga konsulus vittnesmål i hans ämbetslokal eller bostad och att förelägga honom afgifva skriftligt vittnesmål, utan har sistnämnda utväg i förslaget gjorts beroende af parternas åsämjande.»

Föredraganden uppläste härefter omförmälda förslag till lag angående viss lättnad för utländsk konsul i fråga om vittnesmåls afläggande af den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar samt hemställde, att lagrådets utlåtande öfver förslaget måtte för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler genom utdrag af detta protokoll inhämtas.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet

Israel Myrberg.

Bilaga.

Förslag

till

L a g

angående viss lättnad för utländsk konsul i fråga om vittnesmåls afläggande.

Häri genom förordnas som följer:

Under förutsättning af ömsesidighet äger Konungen förordna att konsul, som är i främmande stats tjänst här i riket anställd och som är den stats undersåte, skall vara frikallad från skyldighet att personligen inställa sig inför domstol såsom vittne i mål, däri fråga ej är om ansvar för brottslig gärning eller efterforskning af brott.

Har, där sådant förordnande af Konungen meddelats, konsul, hvilkens vittnesmål påkallats, förklarar sig förhindrad att personligen vid rätten tillstädeskomma, äge rätten antingen låta afhöra konsulen i hans ämbetslokal eller bostad eller ock, där parterna i målet så åsämjas, förelägga konsulen att till rätten inkomma med skriftligt vittnesmål.

*Utdrag af protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd onsdagen
den 18 januari 1911.*

Närvarande:

Justitieråden: QUENSEL,
friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
PETRÉN,
Regeringsrådet WALL.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag af protokollet öfver justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 2 december 1910, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmåler, inhämtas öfver ett inom justitiedepartementet utarbetadt förslag till lag angående viss lättnad för utländsk konsul i fråga om vittesmåls afläggande.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits af andre ledamoten å afdelningen för lagärenden Gustaf Appelberg; och blef detsamma nu företaget till slutlig behandling.

Lagrådet yttrade:

Den anordning förslaget afser att möjliggöra är i och för sig ganska litet tilltalande. Att en person, som vid domstol åberopats till vittne, skall kunna utan angifvande af annat skäl än sin ställning såsom fräunmande stats konsul undandraga sig att tillstädeskomma vid domstolen och därigenom föranleda, att dess samtliga ledamöter måste för förhörets anställande begifva sig till honom, torde ej stå väl tillsammans med här i landet rådande åskådning. Men då fall torde kunna förekomma, där bestämmelser af det föreslagna innehållet skulle möjliggöra för landet förmanliga internationella öfverenskommelser rörande andra ämnen än förslaget afser, synes tillräcklig anledning likväl ej föreligga att afstyrka förslaget.

Ur protokollet

Erik Ölander.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 20 januari 1911.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 grefve HAMILTON,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER,
 VON SYDOW,
 VON KRUSENSTIERNA.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Petersson anmälde lagrådets genom utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden den 2 december 1910 inhämtade utlåtande öfver förslag till lag angående viss lättnad för utländsk konsul i fråga om vittnesmåls afläggande.

Efter att hafva redogjort för utlåtandets innehåll anförde föredraganden:

»Den af lagrådet framhållna synpunkt har, såsom redan af mitt yttrande till statsrådsprotokollet den 2 december 1910 framgår, ingalunda varit för mig främmande, men då införande i svensk lag af en bestämmelse, sådan som förslaget innehåller, torde vara en förutsättning för att ratifikation skall kunna ske af den i mitt berörda yttrande omförmälda konsulatkonvention, hvilken i andra hänseenden otvifvelaktigt måste anses vara för Sverige önskvärd, så finner jag öfvervägande skäl tala för att ifrågakvarande lagändring bringas till stånd.»

Härefter hemställde föredraganden, att förslaget med några smärre jämkningar i redaktionellt hänseende måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom nådig proposition Riksdagen till antagande föreläggas.

Statsrådets öfriga ledamöter instämde i föredragandens hemställan;

och täcktes, med bifall härtill, Hans Maj:t Konungen förordna, att till Riksdagen skulle aflätas nådig proposition af den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet

Israel Myrberg.
